

Framhald av síðu 15

Tónleika lærarinnan Ann-Kristin Nilsson: »Allur tónleikurinn, sum varð framfördur av symfoní orkestrinum og sum varð sungin av kórinum, var skrivaður av báðum, og tað mesta var skrivað serliga til hetta tiltakið. Eg var imponerað av tí høgastiginum og av, at tað var tónleikur av so nógvum ymiskum slag skrivaður og framfördur av báðum, líka frá rap, negro spirituals og til oratorium«.

Öll tey fýroysku umboðini hildu, at tað mest spennandi við ráðstevnuni var kenslan av at vera millum eina orgrýnnu av báðum.

»At ganga gjøgnum ta stóru mannagjøgnum í gøtunum í New York og vita, at tey flestu vóru báðar, var ein stórfingur kensla. Tað mest hugtakandi fyri meg á ráðstevnuni var at vera saman við einari so stórarí samkomu av so ymiskum fólki. Svørt, brún, gul, reyð, hvít fólk – allar mögular ymiskar typur, øll sam-einað sum ein stór familja«, sigur Ingelise Sørensen.

Rúsdrekka og arbeiðsloysi

Smánýtarin er størsti trupulleikin, tá ið tað snýr seg um fráveru frá arbeiði í Noregi vegna rúsdrekkanýtslu.

Á eini ráðstevnu um »alkohol og narkotika-nýtslu á arbeiðs-plássum«, sum norsk felagsskapurin AKAN skipaði fyri síðst í november, kom fram, at smánýtarnir eiga 46% av allari fráveru frá arbeiði vegna drykkjuskap. AKAN er ein felagsskapur móti alkoholismu og narkomani, ið norska LO og NAF setti á stovn í 1963.

Vikublaðið FOLKET (nr. 48), sum arbeiðir við rúsevnisþvingum, heilsu- og sosialpolitikki, skrivur um tey úrslit, ið læknin Olaf G. Aasland legði fram á hesi ráðstevnu.

Læknin Olaf G. Aasland sigur m.a., at teir veruligu stórnyttarnir, t.v.s. alko-

holistar einans standa fyri 9% av tí samlaðu fráveruni orsakað av rúsdrekkanýtslu. Orsøkin er tann, at hesir stórnyttarar einans eru 1% av øllum arbeiðstakarum í Noregi. Men um vit leggja tey, ið drekka »nóg« (4% av arbeiðstakarunum) aftrat stórnyttarunum, so eiga hesi 5 prosentini 33% av allari fráveru vegna rúsdrekkanýtslu.

Tey, ið sigast at drekka lítið, eru uml. 85% av øllum arbeiðstakarum í Noregi. Hesi standa fyri 46% av allari fráveru vegna rúsdrekkanýtslu. Tey 10% ið sigast at hava eina miðalnýtslu, eiga 22% av tí samlaðu fráveruni frá arbeiði

vegna rúsdrekkanýtslu. Hetta merkir at teir tveir bólkarnir, ið drekka minst, eiga heili 68% av allari fráveru frá arbeiði vegna rúsdrekkanýtslu.

Olaf G. Aasland heldur tí, at fyribyrging, ið einans er vend móti 1% av arbeiðstakarunum, hevur lítlan týdning, um ein ynskir eina munandi lækkung í talinum av fráveru vegna rúsdrekkanýtslu. Tí má nýtslan hjá øllum bólkum niður fyri at lækka fráverna munandi.

Rúsdrekkanýtsla og arbeiðsloysi

Olaf G. Aasland er ein av teimum, ið hevur gjørt sitt til at bróta »mytuna«, um, at

arbeiðsloysi ikki altíð førir við sær eina meirnýtslu.

– Summi siga at rúsdrekkanýtslan minskar í arbeiðsloysisstíðum. Hetta passar væl, um tú tekur fólkið sum eina heild. Öll, eisini alkoholistar, fáa veri ráð í krepputíðum. Men minkingin í nýtsluni er ikki galdandi fyri tann einstaka, ið verður raktur av arbeiðsloysi, sigur Aasland.

Olaf G. Aasland gjørdi samrøður við 300 arbeiðsleysi í 1988, og tað vísti seg at tey, ið drukkdu mest, eisini vóru arbeiðsleysi í 1990. Stórnyttarar hava 2,5 ferðir størri møguleika fyri at halda fram sum arbeiðsleys enn tey, ið drekka lítið ella einki.

– So kann ein spyrja seg sjálfan, um tey ikki fáa arbeiði, tí tey drekka, ella um tey drekka, tí tey ikki hava nakað arbeiði, sigur Aasland við vikublaðið Folket.

Eru longu uttanfyri

– Rúsdrekkanýtslan er ikki nakar stóru trupulleiki á norskum arbeiðsplássum, teir flestu stórnyttarnir standa longu uttanfyri, antin sum arbeiðsleys, sjúkumeldað ella komin undir onkra vanlukkutrygging. Hetta segði Per Sundby, professari, á AKAN-ráðstevnuni.

Hann segði at tað einans eru avmarkingar, ið hjálpa tá ið tað snýr seg um at minka um rúsdrekkanýtsluna.

– Men er utað avmarkingarar í sær sjálvum, ið hava týdning, ella er tað hugburðurin (holdningar) hjá sam-felagsborgarunum, ið gera avmarkingarar møgulegar? spurdi Per Sundby.

Per Sundby helt eisini, at forboðstíðirnar í tjúguár-unum góvu norðmennum eitt »mentalt sjokk«, ið helt rúsdrekkanýtsluni niðri líka til eftir seinna heimsbardaga. Hann meinti, at ein kundi sigga somu mynd í Danmark eftir forboðið frá 1917.

Onkur spyr kanska hvat ið hesi viðurskipti hava við Føroyar at gera?

Vit vita øll, at Føroyar eru í eini krepputíð. Arbeiðsloysið er vaksandi, samstundis sum atgongdin til rúsdrekka er vörðin lættari. Ein kundi tí roynt at sett hesar norsku kanningarar í samband við Føroyar. Hetta skuldi ikki verið so torført hjá tí vanligu lesaranum.

Felagsskrivstovan hjá Fráhaldsrásluni

SEV-húsið – einaferð enn!

Viðmerking til eitt lesarabræv

Ein skyldmaður, ið er sálarfrøðingur, segði einaferð fyri mær, at hann hevði tann vana, fyri at halda sína fakligu vitan viðlíka, at hann las øll lesarabrevini í Dimmalætting. Altíð. Hann segði seg ikki kunna koma nærri einari – í hansara eygum – fakligari spegilsmynd av hvat rørir seg í sinnsligu avkrókum fólksins, enn júst gjøgnum lesarabrevini – og serliga tey dulnevndu. Tey vóru ein týðningarmikil kelda í hansara ofta so torføra arbeiði.

Beistíð

Í hesum smáu stubbum rúm-æðist alt tað, sum – nú og her – má út um skil og óskil hjá landi og fólki. Eisini siga hesi brev

frá hvat rørir, skvagar og sutlar niðri í niðasta irgongdum í hugans dryppsteinshol-um. Har hetta skepilsibýr, sum C. G. Jung kallar: skuggan, sum Ruth Poort kallar: heksina og sum okkara heimligi Árne Olsen nevnr: boystíð í okkum! Tí vit hysa øll, tian-verri, einum tilikum niðagrisi í hugans skýmaskotum.

Hetta kom eg at hugsa um, tá ið eg las eitt lesarabrev sum var ein viðmerking til grein mína um kenda húsakeypid hjá SEV. Grein mín var (haldi eg í allari ótilstrekkilgheit, sjálvandi) sáttlig og greið og tí lott at skilja. Tað havi eg skilt á fólki aftaná.

Brævið

Í lesarabrevinum verður funnist, at, at eg í veikum vendingum havi at blaðfólki, o.s., sum fáast við – og fáa løn fyri – at siga sannleika fyri fólki. Eisini visti eg á, hvat nakrir høvundar (J. H. O. Djurhuus, Heðin Brú og Chr. Matras) søgdu um evnið. Skald hava nú altíð verið eitt upprunakent slag av sannleikasøkjum.

Í greinini loyvi eg mær eisini at fasthalda, at 2-tabellin fungerar, at 53,7% er meirilutin av 100%, og at rósa teimum, sum fáa nakað at bera til. Hetta fær brævskrivarin til: at sleikja fyri onkrum (bert fyri at taka eitt dømi), og síðani vendir hann hvitumegin upp við vanligum

lystmeti av illgitingum, misteinkilgerring o.s.fr. ... (Ak, ja, Ak, ja – eg meini tað!)

Hin øvuga verð

Eg las sum ungur eina søgu eftir Edgar Allan Poe (1809-49), ið snúði seg um, at hann fór at vitja ein stjóra hann kendi á einum sinnissjúkrahúsi. Tá ið hann kom á skrivstovu var stjórin burturstaddur; men í hansara stað var ein blíður og týður maður. Kanska heldur lógin, og nakað merkiligt hekk eisini uppi í starvsfólkinum; men annars gekk alt sína gongd. Tó kendist yvir øllum ein ófrættakendur dæmur, sum bara krimi-uppfinnarin Poe dugir at avmynda.

Gátan verður loyst við at Poe, sum av óvart, kemur inn á mest stongdu deildina, og har finnur hann gamla vin sín stjóran og starvsfólkið innstongt; Sjúklingarnir hava tik-ið ræðið og hava nú stjóra og manning til »viðgerðar« (Oystu tablettir inn til teirra).

Nú kann ein spyrja: man hetta vera ein spegilsmynd av landi okkara í dag? Er alt tøm-að runt? Verður alt vent til lygn?

Eingl ráð?

Sami E. A. Poe hevur skrivað eina lögna yrking: The Raven (Ravnurin), sum Janus Djurhuus so meistarliga hevur týtt til føroyskt undir heitinum: Gorpurin.

Ein duldarfull og merkilig samrøða fer í yrkingini fram millum skaldið og Gorpurin, og uttan mun til hvat spurt verður um, er svarið tað sama, at Gorpurin gorrar – eingl ráð!

Um søgan um innstongda stjóran ella hugtakið: eingl ráð átti at verið eitt eyðkennislág í fjølmíðlunum, ella verið sett í staðin fyri veðrin í býmerki landsins, ella verið ein (fyri-

bils)variantur til tjóðsangan, er ílt at meta um í hesum IMF-døgum.

Tað gongur nokk

Tí aftur til lesarabrevið. Nú veit eg, at vit øll eru befond við líkamligum og sálarligum veikleikum. Í hvørjari familju. Og eingin kann gera nakað við tað.

Lesarabrevskrivarin meinar møgulega tað hann skrivur. At hann so ikki dugir at rokna ella lesa, og tí kanska eisini hevur tungt við at skriva, ið hvussu so er sitt egna navn, tað skal hann ikki lasast fyri. Öll hava jú sitt at stríðast við. Tí hetta eru – eingl ráð!

Tívil eg bara vinarliga heita á áðurnevnda sálarfrøðing um í allari spekt at taka nevnda lesarabrevið við í tilfarið hann savnar – kanska til eina lærda ritgerð um evnið – til gleði fyri komandi ættarlið.

Vinarliga

Arnstein Niclasen
07.12.92

HÖVUDSVINNINGUR:

Euro Disney

Ferð fyri foreldur/tvey vaksin við tveimum børnum og uppihaldi í Paris í 4 dagar

umframt atgongumerki til stásiliga ævintýrríkið

Euro Disney

Ferðast verður sjálvsagt við

SMYRIL LINE og

Capuqa

Tíðindablaðið
Sosialurin liggur
altíð framvið...